ADRAN 4

4. Y Cyngor Llawn

4.1 Cyflwyniad

Cyfarfod ffurfiol o'r holl Gynghorwyr yw'r Cyngor Llawn. Mae'n ofynnol yn ôl y gyfraith i'r Cyngor Llawn wneud rhai penderfyniadau pwysig gan gynnwys gosod cyllideb y Cyngor a'i Dreth Gyngor a chymeradwyo nifer o gynlluniau a strategaethau allweddol sydd, gyda'i gilydd, yn ffurfio'r Fframwaith Polisi (a restrir isod). Mae'n gyfrifol am yr holl swyddogaethau nad ydynt yn gyfrifoldeb y Cabinet. Bydd yn cyflawni rhai swyddogaethau ei hun, ond bydd eraill yn cael eu dirprwyo i Bwyllgorau neu Swyddogion a enwir.

4.2 Y Fframwaith Polisi

Mae'r Fframwaith Polisi yn golygu'r cynlluniau a'r strategaethau canlynol:

- Cynllun Llesiant Gwynedd a Môn
- Cynllun Cyngor Gwynedd
- Strategaeth Datblygu Economaidd
- Cynllun Trafnidiaeth Lleol
- Cynlluniau ac addasiadau sydd gyda'i gilydd yn ffurfio'r Cynllun Datblygu Lleol
- Strategaeth Iaith – a Polisi Iaith
- Y Cynllun Cyfiawnder Ieuenctid
- Strategaeth Tai
- Cynllun Strategol Partneriaeth Pobl Ifanc a Phartneriaeth Fframwaith Plant a Phobl Ifanc
- Polisi Tal
- Cynllun Gwella Hawliau Tramwy
- Datganiad ac Amcanion Llesiant y Cyngor (yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015)
- Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol.
- Polisi Indemniadau
- Polisi Gamblo
- Polisi Trwyddedu

4.3 Y Cynllun Integredig Sengl

Mae'r Cynllun hwn yn disodli pedwar o'r cynlluniau a'r strategaethau presennol a ffurfiodd ran o'r Fframwaith Polisi, sef y Strategaeth Gymunedol, y Cynllun Plant a Phobl Ifanc, y Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles a Chynllun y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol.

4.4 Y Gyllideb

Mae'r gyllideb yn cynnwys dyrannu adnoddau ariannol i wahanol wasanaethau a phrosiectau, cronfeydd wrth gefn arfaethedig, sylfaen y Dreth Gyngor, gosod y Dreth Gyngor a phenderfyniadau yn ymwneud â rheoli gofyniad benthyca'r Cyngor, rheoli ei wariant cyfalaf a gosod terfynau trosglwyddo arian. Bydd y Cyngor Llawn yn pennu cyllideb refeniw gyffredinol a chyllideb gyfalaf gyffredinol y Cyngor ac unrhyw newidiadau i'r rhain. (Gweler Adran 15 i gael gwybod sut y gall y Cyngor newid y Fframwaith Polisi neu'r Gyllideb a gyfeirir ato i'w cymeradwyo gan y Cabinet.)

4.5 Trosglwyddo Tir ar gyfer Tai

Mae Trosglwyddo Tir ar gyfer Tai yn golygu cymeradwyo neu fabwysiadu ceisiadau (pa un a ydynt ar ffurf ddrafft ai peidio) i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar gyfer cymeradwyo rhaglen o waredu 500 neu fwy o adeiladau i unigolyn o dan Ddeddf Diwygio Cyfraith Lesddaliad, Tai a Datblygu Trefol 1993, neu i waredu tir a ddefnyddiwyd at ddibenion preswyl lle y mae angen cymeradwyaeth o dan adran 32 neu 43 Deddf Tai 1985.

4.6 Swyddogaethau'r Cyngor Llawn

Dim ond y Cyngor Llawn a gaiff arfer y swyddogaethau canlynol:

4.6.1 mabwysiadu a newid y Cyfansoddiad;

4.6.2 cymeradwyo neu fabwysiadu'r Fframwaith Polisi, y gyllideb ac unrhyw gais i Gweinidogion Cymru o ran unrhyw Drosglwyddiad Tir ar gyfer Tai;

4.6.3 yn amodol ar y weithdrefn frys a gynhwysir yn y Rheolau Gweithdrefnol Mynediad at Wybodaeth yn Adran 14 y Cyfansoddiad hwn, gwneud penderfyniadau am unrhyw fater wrth arfer Swyddogaeth Weithredol sy'n rhan o'r Fframwaith Polisi neu'r gyllideb lle y mae'r penderfynwr yn teimlo y dylid ei wneud mewn modd a fyddai'n groes i'r Fframwaith Polisi neu'n groes i/heb fod yn gwbl gydnaws â'r gyllideb;

4.6.4 penodi a diswyddo'r Arweinydd;

4.6.5 cytuno ar a/neu ddiwygio'r cylch gorchwyl ar gyfer Pwyllgorau, penderfynu ar eu cyfansoddiad a gwneud penodiadau iddynt (yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989) oni bai y dirprwywyd y penodiadau gan y Cyngor;

4.6.6 cyflawni swyddogaethau'r Cyngor ynglŷn a cyd-bwyllgorau corfforedig, gan gynnwys gwneud cais Cyd-bwyllgor Corfforedig a rhoi cydsyniad i reoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig sy'n cael eu gwneud

4.6.7 newid enw'r ardal;

4.6.8 gwneud neu gadarnhau penodiad neu ddiswyddo Prif Weithredwr;

4.6.9 gwneud, gwella, diddymu, ailddeddfu neu fabwysiadu is-ddeddfau, a hyrwyddo neu wrthwynebu gwneud deddfwriaeth leol neu Filiau Personol;

4.6.10 yr holl Swyddogaethau Dewis Lleol a amlinellir yn Adran 13 y Cyfansoddiad hwn y mae'r Cyngor yn penderfynu y dylai ef ei hun ymgymryd â hwy yn hytrach na'r Cabinet; a

4.6.11 phob mater y mae'n rhaid eu neilltuo i'r Cyngor yn ôl y gyfraith. Er enghraifft, penodi Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, caniatáu disgowntiau neu godi premiwm Treth Cyngor , penderfynu ar y lefel (ac unrhyw newid yn lefel) tâl a delir i Brif Swyddog a chymeradwyo y datganiad polisi tâl;

4.6.12 cymeradwyo, adolygu a diwygio Cynllun Deisebau'r Cyngor

4.6.13 cymeradwyo, adolygu a diwygio Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd y Cyngor

4.6.14 derbyn a chymeradwyo adroddiad blynyddol ar i ba raddau y mae'r Cyngor wedi bodloni ei ofynion perfformiad;

4.6.15 adolygu, cymeradwyo a diwygio amcanion llesiant y Cyngor yn unol ag adran 9 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2005 a'r canllawiau statudol cysylltiedig a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru

4.6.16 ystyried adroddiadau'r Prif Weithredwr a baratoir yn unol ag adran 54(2)(b) o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, o fewn 3 mis iddynt gael eu gwneud;

4.6.17 ystyried adroddiadau blynyddol a gafwyd gan y Pwyllgor Safonau, o fewn 3 mis iddynt gael eu gwneud; a

4.6.18 Cyflawni swyddogaethau a gyfeirir i'r Cyngor Llawn gan Arweiniad Statudol

4.6.19 Yn gyfrifol am weithredu darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 Adran 93 - Dyletswydd ar brif gyngor i ymateb i adroddiad ar asesiad perfformiad gan banel. Adran 96 - Dyletswydd ar brif gyngor i ymateb i argymhellion yr Archwilydd Cyffredinol

4.7 Aelodaeth

4.7.1 Bydd pob Aelod o'r Cyngor yn Aelodau o'r Cyngor Llawn.

4.7.2 Nid yw dirprwyo'n bosibl yng nghyfarfodydd y Cyngor.

4.7.3 Cadeirio'r Cyngor

(a) Bydd y Cynghorydd a etholir yn flynyddol gan y Cyngor fel ei gadeirydd yn cael ei alw'n "Gadeirydd".

(b) Bydd y Cadeirydd yn peidio â bod yn Gadeirydd os yw'n ymddiswyddo, yn cael ei ddiswyddo trwy bleidlais gan y Cyngor Llawn, yn peidio â bod yn Aelod o'r Cyngor, neu'n methu â gweithredu fel Aelod o'r Cyngor. Bydd yn parhau i weithredu fel Cadeirydd ar ôl etholiad nes bod ei olynydd wedi'i benodi.

(c) Y Prif Weithredwr fydd y Swyddog Priodol gerbron y sawl y bydd y Cadeirydd a'r Is Gadeirydd yn gwneud datganiad derbyn swydd yn unol ag Adran 83 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

4.7.4 Rôl a Swyddogaeth y Cadeirydd

Bydd gan Gadeirydd y Cyngor ac yn ei (h)absenoldeb ef/hi, yr Is-gadeirydd, y rolau a'r swyddogaethau canlynol:

(a) Rôl Seremonïol

Mae Cadeirydd y Cyngor:

(i) yn arweinydd dinesig sir Gwynedd;

(ii) yn hyrwyddo buddiannau ac enw da'r Cyngor a sir Gwynedd yn gyffredinol ac yn gweithredu fel llysgennad ar gyfer y ddau; ac

(iii) yn ymgymryd â gweithgareddau dinesig, cymunedol a seremonïol ac yn meithrin hunaniaeth a balchder cymunedol.

(b) Cyfrifoldebau'r Cadeirydd

(i) cynnal a hyrwyddo diben y Cyfansoddiad, a dehongli'r Cyfansoddiad pan fo angen;

(ii) llywyddu cyfarfodydd y Cyngor fel bod modd cynnal ei fusnes yn deg ac yn effeithlon a chan ystyried hawliau Cynghorwyr a buddiannau'r Gymuned;

(iii) sicrhau bod cyfarfod y Cyngor yn fforwm ar gyfer trafod materion sy'n bwysig i'r gymuned leol ac yn lle y gall Aelodau nad ydynt ar y Cabinet ddwyn y Cabinet a Chadeirydd Pwyllgor i gyfrif;

(iv) hyrwyddo cyfranogiad y cyhoedd yng ngweithgareddau'r Cyngor;

(v) bod yn gydwybod y Cyngor; a

(vi) mynychu'r cyfryw swyddogaethau dinesig a seremonïol ag y mae'r Cyngor ac ef/hi yn penderfynu sy'n briodol.

4.8 Cyfarfodydd y Cyngor

Ceir tri math o gyfarfod Cyngor:

4.8.1 y cyfarfod blynyddol;

4.8.2 cyfarfodydd cyffredin; a

4.8.3 chyfarfodydd arbennig.

4.9 Rheolau Gweithdrefnol a Thrafod

Bydd Rheolau Gweithdrefnol y Cyngor a gynhwysir yn yr Adrannau isod yn berthnasol i gyfarfodydd y Cyngor Llawn.

4.10 Rheolau Gweithdrefnol y Cyngor – Cyfarfod Blynyddol y Cyngor

4.10.1 Amseru a Busnes

Mewn blwyddyn lle ceir etholiad cyffredin i ddewis cynghorwyr, cynhelir y cyfarfod blynyddol o fewn 21 diwrnod o ymddiswyddiad y cynghorwyr sy'n ymadael. Mewn unrhyw flwyddyn arall, cynhelir y cyfarfod blynyddol ym mis Mawrth, mis Ebrill neu fis Mai. Bydd y cyfarfod blynyddol yn:

(a) ethol unigolyn i lywyddu os nad yw Cadeirydd nac Is-gadeirydd y Cyngor yn bresennol;

(b) ethol Cadeirydd y Cyngor;

(c) ethol Is-gadeirydd y Cyngor;

(ch) cymeradwyo cofnodion y cyfarfod diwethaf;

(d) derbyn unrhyw gyhoeddiadau gan y Cadeirydd;

(dd) ethol Arweinydd y Cyngor, ac eithrio lle y penodwyd yr Arweinydd am gyfnod o bedair blynedd yng nghyfarfod blynyddol cychwynnol y Cyngor;

(e) yr Arweinydd i hysbysu'r Cyngor am nifer yr Aelodau i'w penodi i'r Cabinet;

(f) penodi'r Pwyllgorau Craffu, Pwyllgor Safonau a'r cyfryw bwyllgorau ac is-bwyllgorau eraill ag y mae'r Cyngor yn ystyried sy'n briodol i ymdrin â materion nad ydynt wedi'u neilltuo i'r Cyngor nac yn Swyddogaethau Gweithredol (fel yr amlinellir yn Adran 13 y Cyfansoddiad hwn);

(ff) derbyn oddi wrth yr Arweinydd y cynllun dirprwyo (fel y'i hamlinellir yn Adran 13 y Cyfansoddiad hwn);

(g) cymeradwyo rhaglen o gyfarfodydd cyffredin y Cyngor ar gyfer y flwyddyn; ac

(ng) ystyried unrhyw fusnes a nodir yn y rhybudd sy'n ymgynnull y cyfarfod.

4.10.2 Dethol Cynghorwyr ar Bwyllgorau

Yn y cyfarfod blynyddol, bydd cyfarfod y Cyngor yn:

(a) penderfynu pa bwyllgorau ac is-bwyllgorau i'w sefydlu ar gyfer y flwyddyn fwrdeistrefol;

(b) penderfynu ar faint a chylch gorchwyl y pwyllgorau hynny;

(c) penderfynu ar ddyrannu seddau i grwpiau gwleidyddol yn unol â'r rheolau cydbwysedd gwleidyddol.

4.11 Cyfarfodydd Cyffredin

Cynhelir cyfarfodydd cyffredin y Cyngor yn unol â rhaglen y penderfynir arni yng nghyfarfod blynyddol y Cyngor. Bydd y drefn busnes mewn cyfarfodydd cyffredin fel a ganlyn:

4.11.1 ethol unigolyn i lywyddu os nad yw'r Cadeirydd na'r Is-gadeirydd yn bresennol;

4.11.2 cymeradwyo cofnodion y cyfarfod diwethaf;

4.11.3 derbyn unrhyw ddatganiadau o fuddiannau gan Aelodau;

4.11.4 derbyn unrhyw gyhoeddiadau gan y Cadeirydd;

4.11.5 derbyn adroddiad gan yr Arweinydd, Aelodau'r Cabinet a Swyddogion a derbyn cwestiynau ac atebion ar yr adroddiad;

4.11.6 derbyn adroddiad gan yr Arweinydd, Aelodau'r Cabinet a Swyddogion a derbyn cwestiynau ac atebion ar yr adroddiad;

4.11.7 derbyn adroddiadau gan bwyllgorau'r Cyngor a derbyn cwestiynau ac atebion ar yr adroddiadau hynny;

4.11.8 derbyn adroddiadau ynglŷn â busnes trefniadau ar y cyd a sefydliadau allanol a derbyn cwestiynau ac atebion arnynt;

4.11.9 ystyried unrhyw fusnes arall a nodwyd yn yr wŷs i'r cyfarfod, gan gynnwys ystyried cynigion gan y Cabinet ynglŷn â Chyllideb a Fframwaith Polisi'r Cyngor, y Cynllun Integredig Sengl ac adroddiadau'r Pwyllgorau Craffu;

4.11.10 ystyried cynigion;

4.11.11 ymdrin â chwestiynau gan Aelodau yn unol â Rheol 4.19; a

4.11.12 derbyn cwestiynau gan y cyhoedd, a rhoi atebion iddynt, mewn perthynas â materion y mae'r Cadeirydd o'r farn eu bod yn berthnasol i swyddogaethau'r Cyngor.

4.12 Cyfarfodydd Arbennig

4.12.1 Galw Cyfarfodydd Arbennig

Caiff y Swyddog Priodol alw cyfarfodydd y Cyngor yn ychwanegol at gyfarfodydd cyffredin. Caiff y rhai a restrir isod wneud cais i'r Swyddog Priodol alw cyfarfodydd Cyngor ychwanegol:

(a) y Cyngor trwy benderfyniad;

(b) Cadeirydd y Cyngor;

(c) Y Prif Weithredwr;

(ch) Y Swyddog Monitro;

(d) unrhyw bum Aelod o'r Cyngor os ydynt wedi llofnodi cais a gyflwynwyd i Gadeirydd y Cyngor a'i fod ef/hi wedi gwrthod galw cyfarfod neu wedi methu â galw cyfarfod o fewn saith diwrnod o gyflwyno'r cais.

4.12.2 Busnes

Bydd y busnes sydd i'w gynnal mewn cyfarfod arbennig yn gyfyngedig i'r eitem neu'r eitemau busnes a geir yn y cais am y cyfarfod arbennig ac ni fydd cofnodion blaenorol nac adroddiadau gan bwyllgorau ac ati yn cael eu hystyried. Fodd bynnag, caiff y Cadeirydd, yn ôl ei (d)disgresiwn llwyr ef/hi, ganiatáu ymgymryd ag eitemau busnes eraill er mwyn cyflawni busnes y Cyngor yn effeithlon.

4.13 Amser, Lleoliad a Hyd Cyfarfodydd

4.13.1 Amser a Lleoliad Cyfarfodydd

Pennir amser a lleoliad cyfarfodydd gan y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ac fe'u nodir yn yr wŷs.

4.13.2 Hyd Cyfarfodydd

Mewn cyfarfod cyffredin o'r Cyngor, pan fydd pedair awr wedi mynd heibio ar ôl i'r cyfarfod ddechrau, bydd y Cadeirydd, os bydd o'r farn fod hynny'n briodol, yn gohirio'r cyfarfod yn syth ar ôl cwblhau'r eitem busnes sy'n cael ei thrafod ar y pryd. Bydd busnes sy'n weddill yn cael ei drafod ar amser a dyddiad a bennir gan y Cadeirydd. Os nad yw ef/hi yn pennu dyddiad, bydd y busnes sy'n weddill yn cael ei drafod yn y cyfarfod cyffredin nesaf.

4.14 Rhybudd am Gyfarfodydd a Gwŷs iddynt

Bydd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn rhoi rhybudd i'r cyhoedd am amser a lleoliad unrhyw gyfarfod yn unol â'r Rheolau Gweithdrefnol Mynediad at Wybodaeth yn Adran 14. O leiaf 5 diwrnod clir cyn cyfarfod, bydd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn anfon gwŷs a lofnodwyd ganddo ef/ganddi hi at bob Aelod o'r Cyngor. Bydd yr wŷs yn rhoi dyddiad, amser a lleoliad pob cyfarfod ac yn nodi'r busnes sydd i'w drafod. Bydd hefyd yn cynnwys y cyfryw adroddiadau sydd ar gael.

4.15 Cadeirydd Cyfarfod

Caiff yr unigolyn sy'n llywyddu'r cyfarfod arfer unrhyw bŵer neu ddyletswydd a briodolir i'r Cadeirydd. Pan fo'r rheolau hyn yn berthnasol i gyfarfodydd pwyllgor ac is-bwyllgor, dylid cymryd bod cyfeiriadau at y Cadeirydd yn golygu cadeirydd y pwyllgor neu'r is-bwyllgor hwnnw.

4.16 Cworwm

4.16.1 Cworwm cyfarfod fydd chwarter y nifer gyfan o Aelodau. Yn ystod unrhyw gyfarfod, os bydd y Cadeirydd yn cyfrif nifer yr Aelodau sy'n bresennol ac yn datgan nad oes

cworwm yn bresennol, yna bydd y cyfarfod yn cael ei ohirio yn syth. Bydd busnes sy'n weddill yn cael ei ystyried ar amser a dyddiad a bennir gan y Cadeirydd. Os nad yw ef/hi yn pennu dyddiad, bydd y busnes sy'n weddill yn cael ei ystyried yn y cyfarfod cyffredin nesaf. Bydd presenoldeb yn cynnwys presenoldeb drwy ddarpariaeth electroneg sydd yn caniatáu i'r aelod glywed a siarad y cyfarfod.

4.16.2 Ni fydd unrhyw ddiffyg yn y ddarpariaeth electroneg (pa un ai yw hynny'n arwain at golli cysylltiad yn llwyr neu'n rhannol) yn annilysu unrhyw ran o'r trafodaethau nac yn amharu ar unrhyw bleidlais a gymerir. Caiff y Cadeirydd ohirio'r cyfarfod os yw o'r farn fod hynny'n briodol

4.16.7 Ni fydd unrhyw ddiffyg yn y ddarpariaeth dechnolegol (pa un ai yw hynny'n arwain at golli cysylltiad yn llwyr neu'n rhannol) yn annilysu unrhyw ran o'r trafodaethau nac yn amharu ar unrhyw bleidlais a gymerir. Caiff y Cadeirydd ohirio'r cyfarfod os yw o'r farn fod hynny'n briodol.

4.17 Cwestiynau gan y Cyhoedd

4.17.1 Cyffredinol

(a) Caiff aelodau'r cyhoedd ofyn cwestiynau i Aelodau'r Cabinet yng nghyfarfodydd cyffredin y Cyngor.

(b) Dylid cyfyngu'r amser a neilltuir ar gyfer cwestiynau gan y cyhoedd i 30 munud.

4.17.2 Trefn Cwestiynau

Gofynnir cwestiynau yn y drefn y derbyniwyd rhybudd ohonynt, ond caiff y Cadeirydd gasglu cwestiynau tebyg at ei gilydd mewn grŵp.

4.17.3 Rhybudd o Gwestiynau

Ceir gofyn cwestiwn dim ond os rhoddwyd rhybudd ohono trwy ei gyflwyno'n ysgrifenedig neu drwy bost electronig i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ddim hwyrach na chanol dydd 10 diwrnod clir cyn diwrnod y cyfarfod. Mae'n rhaid i bob cwestiwn gynnwys enw a chyfeiriad y sawl sy'n holi.

4.17.4 Nifer y Cwestiynau

Mewn unrhyw un cyfarfod, ni chaiff unrhyw unigolyn gyflwyno mwy nag un cwestiwn ac ni cheir gofyn mwy nag un cwestiwn o'r fath ar ran un sefydliad.

4.17.5 Cwmpas Cwestiynau

Caiff y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd wrthod cwestiwn:

(a) os nad yw'n ymwneud â mater y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdano neu sy'n effeithio ar y sir;

(b) os yw'n ddifenwol, yn wacsaw neu'n sarhaus;

(c) os yw'n sylweddol debyg i gwestiwn a gyflwynwyd mewn cyfarfod o'r Cyngor yn ystod y chwe mis diwethaf;

(ch) os yw'n gofyn am ddatgelu gwybodaeth gyfrinachol neu eithriedig;

(d) os yw'n ymwneud â chwyn (dylai cwynion gael eu cyflwyno trwy drefn gwyno'r Cyngor);

(dd) os yw'n ymwneud â chais penodol am ganiatâd, trwydded, cydsyniad, cymeradwyaeth neu gofrestriad, neu unrhyw gamau gorfodi yn ymwneud â mater o'r fath;

(e) os yw'n ymwneud ag aelod penodol, aelod o staff y Cyngor neu aelod o'r Cyhoedd;

(f) pe bai darparu ateb yn golygu cost ac ymdrech afresymol; neu

(ff) os yw'n ymwneud a mater lleol sydd heb arwyddocâd ehangach i'r Sir.

4.17.6 Cofnod o Gwestiynau

(a) Bydd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn cofnodi pob cwestiwn mewn modd sydd ar gael i'r cyhoedd ei archwilio a bydd yn anfon copi o'r cwestiwn ar unwaith at y Cynghorydd y'i cyfeirir ato. Bydd cwestiynau a wrthodwyd yn cynnwys y rhesymau dros eu gwrthod.

(b) Bydd copïau o'r holl gwestiynau yn cael eu dosbarthu i bob Cynghorydd a byddant ar gael i'r cyhoedd sy'n cael mynediad cyfarfod.

4.17.7 Gofyn y Cwestiwn yn y Cyfarfod

Bydd y Cadeirydd yn gwahodd y sawl sy'n holi i ofyn y cwestiwn i'r Cynghorydd a enwyd yn y rhybudd. Os nad yw'r sawl a gyflwynodd gwestiwn ysgrifenedig yn gallu bod yn bresennol, caiff ofyn i'r Cadeirydd ofyn y cwestiwn ar ei ran. Caiff y Cadeirydd ofyn y cwestiwn ar ran y sawl sy'n holi, nodi y bydd ateb ysgrifenedig yn cael ei roi neu benderfynu, yn absenoldeb y sawl sy'n holi, na fydd y cwestiwn yn derbyn sylw.

4.17.8 Cwestiwn Atodol

Caiff unigolyn sydd wedi gofyn cwestiwn yn bersonol ofyn un cwestiwn atodol heb roi rhybudd i'r Cynghorydd a atebodd ei gwestiwn gwreiddiol. Mae'n rhaid i gwestiwn atodol godi'n uniongyrchol o'r cwestiwn gwreiddiol neu'r ymateb. Caiff y Cadeirydd wrthod cwestiwn atodol ar unrhyw un o'r seiliau a osodir yn Rheol 4.17.5 uchod.

4.17.9 Atebion Ysgrifenedig

Bydd unrhyw gwestiwn na ellir ymdrin ag ef yn ystod yr amser a neilltuwyd i'r cyhoedd ofyn cwestiynau, naill ai oherwydd diffyg amser neu oherwydd nad oedd y Cynghorydd y bwriadwyd gofyn y cwestiwn iddo yn bresennol, yn derbyn sylw trwy ateb ysgrifenedig.

4.17.10 Cyfeirio Cwestiwn at y Cabinet neu Bwyllgor

Oni bai bod y Cadeirydd yn penderfynu fel arall, ni fydd trafodaeth yn cael ei chynnal ar unrhyw gwestiwn, ond caiff unrhyw Aelod gynnig bod mater a godwyd gan gwestiwn yn cael ei gyfeirio at y Cabinet neu'r pwyllgor neu'r is-bwyllgor priodol. Pan fydd wedi'i eilio, bydd cynnig o'r fath yn destun pleidlais heb drafodaeth.

4.18 Cwestiynau gan Aelodau

4.18.1 Ynglŷn ag Adroddiadau'r Cabinet neu Bwyllgorau

Caiff Aelod o'r Cyngor, heb roi rhybudd, ofyn unrhyw gwestiwn i'r Arweinydd, Aelod Cabinet neu Gadeirydd Pwyllgor sy'n codi'n uniongyrchol o eitem yn adroddiad y Cabinet neu Bwyllgor, pan fo'r eitem honno'n cael ei derbyn neu ei hystyried gan y Cyngor.

4.18.2 Cwestiynau yn y Cyngor Llawn y rhoddwyd Rhybudd ohonynt

Yn amodol ar Reol 4.18.4 caiff Aelod o'r Cyngor ofyn cwestiwn i'r:

(a) Cadeirydd;

(b) Aelod o'r Cabinet;

(c) cadeirydd unrhyw bwyllgor neu is-bwyllgor;

ynglŷn ag unrhyw fater y mae gan y Cyngor bwerau neu ddyletswyddau yn ei gylch neu sy'n effeithio ar sir Gwynedd.

4.18.3 Cwestiynau mewn Pwyllgorau ac Is-bwyllgorau y rhoddwyd Rhybudd ohonynt

Yn amodol ar Reol 4.18.4, caiff Aelod o bwyllgor neu is-bwyllgor ofyn cwestiwn i gadeirydd y pwyllgor neu'r is-bwyllgor hwnnw ynglŷn ag unrhyw fater y mae gan y Cyngor bwerau neu ddyletswyddau yn ei gylch neu sy'n effeithio ar y sir ac sydd o fewn cylch gorchwyl y pwyllgor neu'r is-bwyllgor hwnnw.

4.18.4 Rhybudd o Gwestiynau

Caiff Aelod ofyn cwestiwn o dan Reol 4.18.2 neu 4.18.3:

(a) os rhoddwyd rhybudd ohono trwy ei gyflwyno'n ysgrifenedig neu drwy bost electronig i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ddim hwyrach na chanol dydd 3 diwrnod clir cyn diwrnod y cyfarfod.; neu

(b) os yw'r cwestiwn yn ymwneud â materion brys, a bod ganddo/ganddi ganiatâd y Cadeirydd neu'r Aelod y bwriedir gofyn y cwestiwn iddo a bod cynnwys y cwestiwn yn cael ei roi i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd o leiaf pedair awr cyn y cyfarfod.

4.18.5 Nifer Fwyaf o Gwestiynau

Caiff Aelod ofyn un cwestiwn yn unig o dan Reol 4.18.2 neu 4.18.3 ac eithrio gyda chaniatâd Cadeirydd y Cyngor, y pwyllgor neu'r is-bwyllgor.

4.18.6 Trefn Cwestiynau

Bydd cwestiynau y rhoddwyd rhybudd ohonynt o dan Reol 4.18.2 neu 4.18.3 yn cael eu gofyn yn y drefn a bennir gan Gadeirydd y Cyngor, y pwyllgor neu'r is-bwyllgor.

4.18.7 Cynnwys Cwestiynau

Mae'n rhaid i gwestiynau o dan Reol 4.18.2 neu 4.18.3 ym marn y Cadeirydd:

(a) beidio â chynnwys unrhyw fynegiadau o farn;

(b) fod yn berthnasol i faterion y mae gan y Cyngor bolisi arnynt neu y gallai bennu polisi arnynt;

(c) beidio ag ymwneud â chwestiynau ynglŷn â ffaith.

4.18.8 Ymateb

Caiff ateb fod ar ffurf:

(a) ateb llafar uniongyrchol yn y cyfarfod;

(b) pan fo'r wybodaeth a ddymunir mewn cyhoeddiad gan y Cyngor neu waith cyhoeddedig arall, cyfeiriad at y cyhoeddiad hwnnw; neu

(c) pan na ellir ymateb yn gyfleus ar lafar, ateb ysgrifenedig a ddosberthir o fewn pum niwrnod i'r sawl sy'n holi.

4.18.9 Cwestiwn Atodol

Caiff Aelod sy'n gofyn cwestiwn o dan Reol 4.18.2 neu 4.18.3 ofyn un cwestiwn atodol heb roi rhybudd i'r Aelod y gofynnwyd y cwestiwn cyntaf iddo. Mae'n rhaid i'r cwestiwn atodol godi'n uniongyrchol o'r cwestiwn gwreiddiol neu'r ymateb.

4.18.10 Hyd Areithiau

Caiff Aelod sy'n gofyn cwestiwn o dan Reol 4.18.2 neu 4.18.3 ac Aelod sy'n ateb cwestiwn o'r fath siarad am ddim mwy na phum munud oni bai bod y Cadeirydd yn cydsynio i gyfnod hwy.

4.18.11 Yr Amser a Ganiateir ar gyfer Cwestiynau yng Nghyfarfodydd y Cyngor

(a) Ni chaiff yr amser a ganiateir ar gyfer ystyried cwestiynau a gyflwynwyd o dan 4.18.2 , heb gydsyniad y Cyngor, fod yn fwy na 30 munud.

(b) Ar ddiwedd yr ateb i'r cwestiwn sy'n cael ei ystyried pan fydd 30 munud wedi dod i ben (neu'r cyfryw gyfnod hwy a ganiatawyd gan y Cyngor) o'r adeg y

dechreuodd yr holwr cyntaf siarad, bydd y Cadeirydd yn dod â'r cwestiynau i ben.

(c) Ymatebir i unrhyw gwestiynau sy'n weddill yn ysgrifenedig cyn cyfarfod cyffredin nesaf y Cyngor.

4.19 Cynigion y rhoddir Rhybudd ohonynt

4.19.1 Rhybudd

Ac eithrio cynigion y gellir eu cyflwyno heb rybudd o dan Reol 4.20 ac mewn achosion brys, mae'n rhaid rhoi rhybudd ysgrifenedig neu trwy bost electroneg o bob cynnig i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd erbyn 5 o'r gloch y prynhawn fan bellaf 10 diwrnod clir cyn y cyfarfod o'r Cyngor y bwriedir ei ystyried ynddo. Bydd cynigion a dderbyniwyd yn cael eu cofnodi mewn modd sydd ar gael i'r cyhoedd ei archwilio.

4.19.2 Rhestru Cynnig yn yr Agenda

Bydd cynigion y rhoddwyd rhybudd ohonynt yn cael eu rhestru yn yr agenda yn y drefn a bennir gan y Cadeirydd.

4.19.3 Cwmpas

Mae'n rhaid i gynigion ymwneud â materion y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdanynt neu sy'n effeithio ar les ardal weinyddol y Cyngor.

4.19.4 Priodoldeb

(i) Pe rhoddir rhybudd o gynnig sydd, ym marn y Swyddog Monitro, yn anghyfreithlon, allan o drefn, neu yn amhriodol bydd y Swyddog Monitro yn hysbysu'r Cadeirydd a'r Prif Weithredwr yn syth ac ni osodir y cynnig ar y rhaglen heb eu caniatâd, Pe gwneir hyn hysbysir yr aelod a gyflwynodd y rhybudd gan y Swyddog Monitro o'r penderfyniad. Petai modd diwygio'r cynnig er ei wneud yn briodol yna cynghorir yr aelod a'i gyflwynodd o hyn a chaiff gyfle i addasu'r rhybudd o gynnig.

(ii) Er gwaethaf (i) osodir rhybuddion o gynnig ar y rhaglen a fyddai o'u mabwysiadu ym marn y Swyddog Monitro yn golygu penderfyniad anghyfreithlon neu arwain at gamweinyddu fel y'i diffinnir yn Adran 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.

4.19.5 Cynnig i Ddiswyddo'r Arweinydd

(a) Ni ellir cyflwyno cynnig i ddiswyddo'r Arweinydd oni bai bod y rhybudd o'r cynnig yn cael ei lofnodi gan nifer o gynghorwyr sy'n gyfwerth â 20% o leiaf o gyfanswm nifer y cynghorwyr ar y Cyngor ac sy'n cynnwys cynghorwyr o ddau grŵp gwleidyddol o leiaf . Gweler Adran 6.3.2.

(b) Er mwyn i gynnig o'r fath gael ei dderbyn, mae'n rhaid iddo gael cefnogaeth o leiaf ddwy ran o dair o'r Aelodau hynny sy'n pleidleisio ac yn bresennol yn yr ystafell ar yr adeg y gofynnwyd y cwestiwn.

(c) Ni ellir cyflwyno cynnig i ddiswyddo'r Arweinydd fwy nag unwaith mewn unrhyw gyfnod treigl o 12 mis.

4.19.6 Un Cynnig fesul Aelod

Ni chaiff unrhyw Aelod roi rhybudd o fwy nag un cynnig ar gyfer unrhyw gyfarfod o'r Cyngor, ac eithrio gyda chaniatâd y Cadeirydd.

4.19.7 Yr Amser a Ganiateir ar gyfer Cynigion

Ni chaiff yr amser a ganiateir ar gyfer ystyried cynigion o dan y Rheol hon, heb gydsyniad y Cyngor, fod yn fwy na 30 munud. Ar ddiwedd yr araith a draddodir pan fydd 30 munud wedi dod i ben (neu'r cyfryw gyfnod hwy y mae'r Cyngor wedi cydsynio iddo) o ddechrau'r adeg yr ystyriodd y Cyngor y cynnig cyntaf o'r fath, bydd y Cadeirydd yn cynnal pleidlais, heb drafodaeth bellach, ar yr holl gwestiynau sy'n angenrheidiol i gwblhau'r cynnig sy'n cael ei drafod, yn amodol ar y canlynol:

(a) os yw'r araith sydd i'w chwblhau yn araith sy'n cyflwyno cynnig, bydd y Cadeirydd yn caniatáu i'r cynnig gael ei eilio'n ffurfiol (heb sylwadau);

(b) os yw'r araith sydd i'w chwblhau yn araith sy'n cynnig gwelliant, bydd y Cadeirydd yn caniatáu i'r gwelliant gael ei eilio'n ffurfiol (heb sylwadau) a chaiff y sawl sy'n cyflwyno'r cynnig arfer ei hawl i ymateb; ac

(c) fel arall, bydd y Cadeirydd yn caniatáu i'r sawl sy'n cyflwyno'r cynnig arfer ei hawl i ymateb.

Bydd unrhyw gynigion sy'n weddill a gyflwynwyd o dan y Rheol hon yn cael eu gohirio tan gyfarfod cyffredin nesaf y Cyngor ac ymdrinnir â hwy yn y cyfarfod hwnnw yn yr un drefn a chyn unrhyw gynigion eraill y rhoddwyd rhybudd ohonynt ar gyfer y cyfarfod hwnnw.

4.20 Cynigion Heb Rybudd

Ceir cyflwyno'r cynigion canlynol heb rybudd:

4.20.1 penodi Cadeirydd ar gyfer y cyfarfod y cyflwynir y cynnig ynddo;

4.20.2 mewn perthynas â chywirdeb y cofnodion;

4.20.3 newid trefn busnes yr agenda;

4.20.4 atgyfeirio rhywbeth i gorff neu unigolyn priodol;

4.20.5 penodi pwyllgor neu Aelod sy'n codi o eitem ar yr wŷs ar gyfer y cyfarfod;

4.20.6 derbyn adroddiadau neu fabwysiadu argymhellion gan bwyllgorau, Aelodau Cabinet neu Swyddogion ac unrhyw benderfyniadau yn deillio ohonynt;

4.20.7 tynnu cynnig yn ôl;

4.20.8 gwella cynnig;

4.20.9 symud ymlaen i'r busnes nesaf;

4.20.10 bod y cwestiwn yn awr yn cael ei ofyn;

4.20.11 gohirio trafodaeth;

4.20.12 gohirio cyfarfod;

4.20.13 atal un o Reolau Gweithdrefnol penodol y Cyngor;

4.20.14 gwahardd y cyhoedd a'r wasg yn unol â'r Rheolau Gweithdrefnol Mynediad at Wybodaeth;

4.20.15 peidio â chlywed mwy gan Aelod a enwyd o dan 4.28.3 neu ei (g)wahardd o'r cyfarfod o dan 4.28.4; a

4.20.16 rhoi caniatâd y Cyngor lle y mae ei ganiatâd yn ofynnol gan y Cyfansoddiad hwn.

4.21 Rheolau Trafod

4.21.1 Dim Areithiau nes bod Cynnig yn cael ei Eilio

Ni cheir rhoi unrhyw areithiau ar ôl i'r cynigiwr gyflwyno cynnig ac esbonio ei ddiben nes bod y cynnig wedi cael ei eilio.

4.21.2 Hawl i Fynnu Cynnig Ysgrifenedig

Oni bai bod rhybudd eisoes wedi'i roi o'r cynnig, caiff y Cadeirydd fynnu ei fod yn cael ei nodi'n ysgrifenedig a'i roi iddo ef/iddi hi cyn iddo gael ei drafod.

4.21.3 Araith yr Eilydd

Wrth eilio cynnig neu ddiwygiad, caiff Aelod gadw ei araith tan yn ddiweddarach yn y drafodaeth.

4.21.4 Cynnwys a Hyd Areithiau

Mae'n rhaid i areithiau ymwneud â'r cwestiwn sy'n cael ei drafod neu esboniad personol neu bwynt o drefn, ac ni chaiff unrhyw araith fod yn fwy na deng munud yn achos cynigiwr y cynnig neu'r aelod lleol ar gyfer yr ardal lle saif y sefydliad neu'r tir sydd dan drafodaeth a phum munud yn achos pob siaradwr arall, heb ganiatâd y Cadeirydd.

4.21.5 Pryd y caiff Aelod Siarad Eto

Ni chaiff Aelod sydd wedi siarad ynghylch cynnig siarad eto tra bod y cynnig hwnnw'n destun trafodaeth, ac eithrio i:

(a) siarad unwaith ynghylch gwelliant a cynigiwyd gan Aelod arall;

(b) cynnig gwelliant ychwanegol os cafodd y cynnig ei ddiwygio ers iddo siarad ddiwethaf;

(c) os oedd ei araith gyntaf yn ymwneud â gwelliant a cynigiwyd gan Aelod arall, siarad ynghylch y prif fater (pa un a dderbyniwyd y diwygiad y siaradodd yn ei gylch ai peidio);

(ch) arfer yr hawl i ymateb;

(d) codi pwynt o drefn; a

(dd) rhoi esboniad personol.

4.21.6 Gwelliannau i Gynigion

(a) Mae'n rhaid i welliant i gynnig fod yn berthnasol i'r cynnig ac fe'i gwneir naill ai i:

(i) atgyfeirio'r mater i gorff neu unigolyn priodol i'w ystyried neu ei ailystyried;

(ii) ddileu geiriau;

(iii) ddileu geiriau a chynnwys neu ychwanegu geiriau eraill; neu

(iv) gynnwys neu ychwanegu geiriau.

Cyn belled ag nad yw effaith 4.21.6(ii) i 4.21.6(iv) yn negyddu'r cynnig.

(b) Dim ond un gwelliant y ceir ei gynnig a'i drafod ar unrhyw un adeg. Ni cheir cynnig unrhyw welliant ychwanegol nes bod penderfyniad wedi'i wneud ynglŷn â'r gwelliant sy'n cael ei drafod.

(c) Os na dderbynnir gwelliant, ceir cynnig gwelliannau eraill i'r cynnig gwreiddiol.

(ch) Os derbynnir gwelliant, bydd y cynnig fel y cafodd ei ddiwygio yn disodli'r cynnig gwreiddiol. Yna daw hwn yn gynnig gwreiddiol y bydd unrhyw welliannau ychwanegol yn cael eu cynnig iddo.

(d) Ar ôl i welliant gael ei dderbyn, bydd y Cadeirydd yn darllen y cynnig wedi'i wella cyn derbyn unrhyw ddiwygiadau pellach neu, os nad oes rhai, yn ei roi gerbron pleidlais.

4.21.7 Newid Cynnig

(a) Caiff Aelod newid cynnig y mae wedi rhoi rhybudd ohono gyda chaniatâd y cyfarfod. Bydd caniatâd y cyfarfod yn cael ei roi heb drafodaeth.

(b) Caiff Aelod newid cynnig y mae wedi'i gyflwyno heb roi rhybudd gyda chaniatâd y cyfarfod a'r eilydd. Bydd caniatâd y cyfarfod yn cael ei roi heb drafodaeth.

(c) Dim ond newidiadau y gellid eu gwneud fel diwygiad y ceir eu gwneud.

4.21.8 Tynnu Cynnig yn Ôl

Caiff Aelod dynnu'n ôl cynnig a gyflwynwyd ganddo/ganddi gyda chaniatâd y cyfarfod a'r eilydd. Bydd caniatâd y cyfarfod yn cael ei roi heb drafodaeth. Ni chaiff unrhyw Aelod siarad ynghylch y cynnig ar ôl i'r cynigiwr ofyn am ganiatâd i'w dynnu'n ôl oni bai y gwrthodir caniatâd.

4.21.9 Hawl i Ymateb

(a) Mae gan y sawl a gyflwynodd y cynnig yr hawl i ymateb ar ddiwedd y drafodaeth ynghylch y cynnig, yn union cyn iddo gael ei roi gerbron pleidlais.

(b) Os cynigir gwelliant, mae gan y sawl a gyflwynodd y cynnig gwreiddiol yr hawl i ymateb ar ddiwedd y drafodaeth ynghylch y gwelliant, ond ni chaiff siarad yn ei gylch fel arall.

(c) Nid oes gan y sawl a gyflwynodd y gwelliant yr hawl i ymateb i'r drafodaeth ynghylch ei welliant ef/hi.

4.21.10 Cynigion y ceir eu Cyflwyno yn Ystod Trafodaeth

Pan fydd cynnig yn destun trafodaeth, ni cheir cyflwyno unrhyw gynnig arall ac eithrio'r cynigion gweithdrefnol canlynol:

(a) tynnu cynnig yn ôl;

(b) gwella cynnig;

(c) symud ymlaen i'r busnes nesaf;

(ch) bod y cwestiwn yn awr yn cael ei ofyn;

(d) gohirio trafodaeth;

(dd) gohirio cyfarfod;

(e) gwahardd y cyhoedd a'r wasg yn unol â'r Rheolau Gweithdrefnol Mynediad at Wybodaeth; a

(f) pheidio â chlywed mwy gan Aelod a enwyd o dan 4.28.3 neu ei (g)wahardd o'r cyfarfod o dan Reol 4.28.4.

4.21.11 Cynigion Cau

(a) Caiff Aelod gyflwyno, heb roi sylwadau, y cynigion canlynol ar ddiwedd araith Aelod arall:

(i) symud ymlaen i'r busnes nesaf;

(ii) bod y cwestiwn yn awr yn cael ei ofyn;

(iii) gohirio trafodaeth; neu

(iv) ohirio cyfarfod.

(b) Os bydd cynnig i symud ymlaen i'r busnes nesaf yn cael ei eilio a bod y Cadeirydd o'r farn bod yr eitem wedi'i thrafod yn ddigonol, bydd yn rhoi hawl i ymateb i'r sawl a gyflwynodd y cynnig gwreiddiol ac yna'n rhoi'r cynnig gweithdrefnol i bleidlais. Pe bai'r cynnig hwnnw yn cael ei gario yna bydd y cynnig gwreiddiol yn disgyn.

(c) Os bydd cynnig bod y cwestiwn yn awr gael ei ofyn yn cael ei eilio a bod y Cadeirydd o'r farn bod yr eitem wedi'i thrafod yn ddigonol, bydd yn rhoi'r cynnig gweithdrefnol i bleidlais. Os caiff ei dderbyn, bydd yn rhoi hawl i ymateb i'r sawl a gyflwynodd y cynnig gwreiddiol cyn rhoi ei gynnig ef/ei chynnig hi gerbron pleidlais.

(ch) Os bydd cynnig i ohirio'r drafodaeth neu'r cyfarfod yn cael ei eilio a bod y Cadeirydd o'r farn nad yw'r eitem wedi'i thrafod yn ddigonol ac na ellir gwneud hynny'n rhesymol ar yr achlysur hwnnw, bydd yn rhoi'r cynnig gweithdrefnol gerbron pleidlais heb roi hawl i ymateb i'r sawl a gyflwynodd y cynnig gwreiddiol.

4.21.12 Pwynt o Drefn

Pwynt o drefn yw cais gan Aelod i'r Cadeirydd ddyfarnu ynglŷn ag afreoleidd-dra honedig yng ngweithdrefn y cyfarfod. Caiff Aelod godi pwynt o drefn ar unrhyw adeg. Bydd y Cadeirydd yn gwrando arno/arni ar unwaith. Caiff pwynt o drefn ymwneud yn unig â honiad o dorri Rheolau Gweithdrefnol y Cyngor neu'r gyfraith. Mae'n rhaid i'r Aelod nodi'r rheol neu'r gyfraith a'r ffordd y mae'n ystyried y'i torrwyd. Bydd dyfarniad y Cadeirydd ynglŷn â'r mater yn derfynol.

4.21.13 Esboniad Personol

Caiff Aelod roi esboniad personol ar unrhyw adeg. Caiff esboniad personol ymwneud yn unig â rhyw ran berthnasol o araith gynharach gan yr Aelod a allai ymddangos fel pe bai wedi'i chamddeall yn y drafodaeth bresennol. Bydd dyfarniad y Cadeirydd ynglŷn â derbynioldeb esboniad personol yn derfynol.

4.21.14 Iaith

(a) Ym mhob cyfarfod bydd i'r iaith Gymraeg a'r iaith Saesneg yr un statws a'r un dilysrwydd.

(b) Bydd gan bawb hawl i siarad yn y Gymraeg neu'r Saesneg pan fydd yn siarad mewn unrhyw gyfarfod.

(c) Rhaid i'r swyddog priodol drefnu i ddarparu cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg (ac o'r Saesneg i'r Gymraeg pan ofynnir am hynny), ym mhob cyfarfod.

(ch) Yn absenoldeb cyfieithu ar y pryd, caniateir i fusnes cyfarfod fynd yn ei flaen, ond rhaid i'r sawl sy'n llywyddu sicrhau ar gais unrhyw aelod (gan gynnwys y siaradwr) y caiff union eiriau unrhyw gynnig, welliant, gwestiwn, ateb neu bwynt o drefn ac o leiaf sylwedd unrhyw araith neu sylw eu cyfieithu, ond ni

fydd unrhyw fethiant anfwriadol i gydymffurfio â'r rheol hon neu unrhyw wall anfwriadol yn y cyfieithiad yn annilysu unrhyw benderfyniad.

4.22 Trafodaeth ynghylch Cyflwr y Sir

4.22.1 Galw Trafodaeth

Caiff yr Arweinydd alw trafodaeth ynghylch cyflwr y sir bob blwyddyn ar ddyddiad ac ar ffurf y cytunir arnynt gyda'r Cadeirydd.

4.22.2 Ffurf y Drafodaeth

Bydd yr Arweinydd yn penderfynu ar ffurf y drafodaeth gyda'r nod o alluogi cymaint o gyfranogiad gan y cyhoedd a chyhoeddusrwydd â phosibl. Gallai hyn gynnwys cynnal gweithdai a digwyddiadau eraill cyn neu yn ystod y drafodaeth.

4.22.3 Cadeirio'r Drafodaeth

Cadeirir y drafodaeth gan y Cadeirydd.

4.22.4 Canlyniadau'r Drafodaeth

Bydd canlyniadau'r drafodaeth yn cael eu lledaenu mor eang â phosibl yn y gymuned ac ymhlith asiantaethau a sefydliadau yn yr ardal sy'n gweithio mewn partneriaeth weithredol â'r Cyngor, a byddant yn cael eu hystyried gan yr Arweinydd wrth gynnig y Gyllideb a'r Fframwaith Polisi i'r Cyngor ar gyfer y flwyddyn i ddod.

4.23 Penderfyniadau a Chynigion Blaenorol

4.23.1 Cynnig i Ddiddymu Penderfyniad Blaenorol

Ni ellir cyflwyno cynnig neu welliant i ddiddymu penderfyniad a wnaed mewn cyfarfod o'r Cyngor o fewn y chwe mis diwethaf oni bai bod y rhybudd o'r cynnig yn cael ei lofnodi gan o leiaf 15 Aelod, ac eithrio yn achos gwybodaeth newydd sy'n dod i'r amlwg.

4.23.2 Cynnig sy'n Debyg i Un a Wrthodwyd yn Flaenorol

Ni ellir cyflwyno cynnig neu welliant sy'n debyg i un a wrthodwyd mewn cyfarfod o'r Cyngor yn ystod y chwe mis diwethaf oni bai bod y rhybudd o'r cynnig yn cael ei lofnodi gan o leiaf 15 Aelod. Pan fydd y cynnig neu'r gwelliant wedi derbyn sylw, ni all unrhyw un gyflwyno cynnig neu welliant tebyg am chwe mis.

4.24 Pleidleisio

4.24.1 Mwyafrif

Oni bai bod y Cyfansoddiad hwn yn darparu'n wahanol, penderfynir ar unrhyw fater gan fwyafrif syml o'r Aelodau hynny sy'n pleidleisio ac yn bresennol yn yr ystafell ar yr adeg y gofynnwyd y cwestiwn.

4.24.2 Pleidlais Fwrw'r Cadeirydd

Os oes nifer gyfartal o bleidleisiau o blaid ac yn erbyn, bydd gan y Cadeirydd ail bleidlais neu bleidlais fwrw. Ni fydd cyfyngiad ar sut y bydd y Cadeirydd yn dewis arfer pleidlais fwrw.

4.24.3 Dull Pleidleisio

Oni bai y mynnir pleidlais gudd o dan Reol 4.24.4 neu bleidlais gofrestredig o dan 4.24.5 , bydd y Cadeirydd yn cymryd y bleidlais trwy godi dwylo, neu drwy ddefnyddio system bleidleisio electronig y Cyngor os oes un, neu os nad oes anghytundeb, trwy gadarnhad y cyfarfod.

4.24.4 Pleidlais Gudd

Cymerir y bleidlais drwy bleidlais gudd os yw o leiaf dau allan o dri aelod gyda phleidlais sy'n bresennol yn y cyfarfod yn hawlio hynny. Bydd y cadeirydd yn cyhoeddi canlyniad y bleidlais cyn gynted ag y bo'r canlyniad yn wybyddus.

4.24.5 Pleidlais Gofrestredig

Os bydd o leiaf chwarter o Aelodau sy'n bresennol yn y cyfarfod yn mynnu, bydd yr enwau o blaid ac yn erbyn y cynnig neu'r gwelliant neu sy'n ymatal rhag pleidleisio yn cael eu cofnodi'n ysgrifenedig a'u cynnwys yn y cofnodion. Bydd galwad am bleidlais gudd yn cael blaenoriaeth ar alwad am bleidlais gofrestredig.

4.24.6 Yr Hawl i Fynnu bod Pleidlais Unigol yn cael ei Chofnodi

Pan fydd unrhyw Aelod yn gofyn am hynny yn syth ar ôl y bleidlais, bydd ei bleidlais ef/ei phleidlais hi yn cael ei chofnodi felly yn y cofnodion i ddangos pa un a bleidleisiodd o blaid neu yn erbyn y cynnig neu a ymatalodd rhag pleidleisio.

4.24.7 Pleidleisio ar Benodiadau

Os enwebir mwy na dau unigolyn ar gyfer unrhyw swydd sydd i'w llenwi ac nid oes mwyafrif clir o bleidleisiau o blaid un unigolyn, yna bydd enw'r unigolyn sydd â'r nifer leiaf o bleidleisiau yn cael ei ddileu o'r rhestr a phleidlais newydd yn cael ei chynnal. Bydd y broses yn parhau hyd nes y ceir mwyafrif o bleidleisiau dros un unigolyn.

4.25 Cofnodion

4.25.1 Llofnodi'r Cofnodion

Bydd y Cadeirydd yn llofnodi cofnodion y trafodion yn y cyfarfod addas nesaf. Bydd y Cadeirydd yn cynnig bod cofnodion y cyfarfod blaenorol yn cael eu llofnodi yn gofnod cywir. Yr unig ran o'r cofnodion y gellir ei thrafod yw eu cywirdeb.

4.25.2 Dim Gofyniad i Lofnodi Cofnodion Cyfarfod Blaenorol mewn Cyfarfod Arbennig

O ran unrhyw gyfarfod, pan fydd y cyfarfod nesaf at ddiben llofnodi'r cofnodion yn gyfarfod a alwyd o dan baragraff 3 Atodlen 12 Deddf Llywodraeth Leol 1972 (cyfarfod arbennig), yna bydd y cyfarfod dilynol nesaf (sef cyfarfod a alwyd heblaw o dan y

paragraff hwnnw) yn cael ei drin fel cyfarfod addas at ddibenion paragraff 41(1) a (2) Atodlen 12 yn ymwneud â llofnodi cofnodion.

4.25.3 Ffurf Cofnodion

Bydd cofnodion yn cynnwys yr holl gynigion a gwelliannau yn y ffurf a'r drefn y'u cymerwyd gan y Cadeirydd.

4.26 Cofnod o Bresenoldeb

Mae'n rhaid i'r holl Aelodau sy'n bresennol yn ystod cyfarfod cyfan neu ran ohono (heblaw rhai sy'n ymuno o bell) lofnodi eu henwau ar y dalenni presenoldeb cyn diwedd pob cyfarfod er mwyn cynorthwyo â'r cofnod presenoldeb.

4.27 Gwahardd y Cyhoedd

Ceir gwahardd aelodau'r cyhoedd a'r wasg dim ond yn unol â'r Rheolau Gweithdrefnol Mynediad at Wybodaeth yn Adran 14 y Cyfansoddiad hwn neu Rheol 4.29 (Aflonyddwch gan y Cyhoedd).

4.28 Ymddygiad Aelodau

4.28.1 Siarad mewn Cyfarfodydd

Pan fydd Aelod yn siarad yn y Cyngor Llawn mae'n rhaid iddo ef/iddi hi sefyll ac annerch y cyfarfod trwy'r Cadeirydd. Os bydd mwy nag un Aelod yn mynegi eu bod yn bwriadu siarad, bydd y Cadeirydd yn gofyn i un siarad. Mae'n rhaid i Aelodau eraill aros yn dawel tra bod Aelod yn siarad oni bai eu bod yn dymuno codi pwynt o drefn neu roi esboniad personol.

4.28.2 Y Cadeirydd yn Sefyll

Pan fydd y Cadeirydd yn sefyll yn ystod trafodaeth, mae'n rhaid i unrhyw Aelod sy'n siarad ar y pryd fod yn dawel ac eistedd i lawr.

4.28.3 Peidio â Chlywed Mwy gan Aelod

Os bydd Aelod yn diystyru dyfarniad y Cadeirydd yn gyson trwy ymddwyn yn amhriodol neu'n llesteirio busnes yn fwriadol, caiff y Cadeirydd gynnig na ddylid clywed mwy gan yr Aelod. Os caiff y cynnig ei eilio, cynhelir pleidlais arno heb drafodaeth.

4.28.4 Gofyn i Aelod Adael y Cyfarfod

Os bydd yr Aelod yn parhau i ymddwyn yn amhriodol ar ôl i gynnig o'r fath gael ei dderbyn, caiff y Cadeirydd gynnig bod yr Aelod yn gadael y cyfarfod neu fod y cyfarfod yn cael ei ohirio am gyfnod penodol. Os caiff y cynnig ei eilio, cynhelir pleidlais arno heb drafodaeth.

4.28.5 Aflonyddwch Cyffredinol

Os oes aflonyddwch cyffredinol sy'n golygu bod busnes trefnus yn amhosibl, caiff y Cadeirydd ohirio'r cyfarfod am gyn hired ag y mae'n barnu sy'n angenrheidiol.

4.29 Aflonyddwch gan y Cyhoedd

4.29.1 Symud Aelod o'r Cyhoedd

Os bydd aelod o'r cyhoedd yn torri ar draws y trafodion, bydd y Cadeirydd yn rhoi rhybudd i'r unigolyn dan sylw. Os bydd yn parhau i dorri ar draws, bydd y Cadeirydd yn gorchymyn iddo ef/iddi hi gael ei symud o ystafell y cyfarfod.

4.29.2 Clirio Rhan o Ystafell y Cyfarfod

Os oes aflonyddwch cyffredinol mewn unrhyw ran o ystafell y cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd, caiff y Cadeirydd alw am i'r rhan honno gael ei chlirio.

4.30 Defnyddio Cyfryngau Cymdeithasol yn ystod Cyfarfodydd

Caniateir defnyddio cyfryngau cymdeithasol yn ystod cyfarfodydd cyn belled ag na aflonyddir ar reolaeth y cyfarfod.

4.31 Atal a Diwygio Rheolau Gweithdrefnol y Cyngor

4.31.1 Atal

Ceir atal holl Reolau Gweithdrefnol y Cyngor, ac eithrio Rheolau 4.19.5, 4.24.5 a 4.25.2, trwy gynnig y rhoddir rhybudd ohono neu gynnig heb rybudd os yw o leiaf hanner nifer cyfan Aelodau'r Cyngor yn bresennol. Bydd yr ataliad mewn grym am barhad y cyfarfod yn unig. Gellir atal Rheol 4.19.5 trwy gynnig y rhoddir rhybudd ohono yn unig ac mae'n rhaid i'r cynnig gael ei gefnogi gan o leiaf ddwy ran o dair o'r Aelodau hynny sy'n bresennol ac yn pleidleisio.

4.31.2 Diwygio

Bydd unrhyw gynnig i ychwanegu at, amrywio neu ddirymu Rheolau Gweithdrefnol y Cyngor, pan fydd yn cael ei gyflwyno a'i eilio, yn cael ei ohirio heb drafodaeth hyd nes cyfarfod cyffredin nesaf y Cyngor.

4.32 Dehongliad

Ni fydd rheoliad y person sy'n llywyddu yn y cyfarfod ynghylch dehongliad neu gynhwysiad y Cyfansoddiad hwn neu ynglŷn ag unrhyw rai o drafodion y Cyngor yn cael ei herio mewn unrhyw un o gyfarfodydd y Cyngor.

4.33 Cymhwyso i Bwyllgorau ac Is-bwyllgorau.

Mae holl Reolau Gweithdrefnol y Cyngor yn berthnasol i gyfarfodydd y Cyngor Llawn. Nid yw'r un o'r rheolau yn berthnasol i gyfarfodydd y Cabinet. Dim ond Rheolau 4.13 i 4.16, 4.18 i 4.21, 4.23 i 4.32 (ond nid Rheol 4.29.1) sy'n berthnasol i gyfarfodydd pwyllgorau ac is-bwyllgorau.